

С Т А Н О В И Щ Е

на доц. д-р Михаил Груев, член на Научно жури за избор на доцент по

2.2. История и археология (Документалистика, архивистика, палеография (вкл. историография и източникознание (Архиви на жени))) в Югозападния университет „Неофит Рилски“ - Благоевград

Конкурсът за доцент по Документалистика, архивистика и палеография е редовно обявен в Държавен вестник, бр. 37 от 7.05.2021 г. Въз основа на представените на членовете на научното жури документи има всички основания да се заключи, че процедурата по обявяването и провеждането на конкурса е осъществена в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение, както и с Правилника на Югозападния университет „Неофит Рилски“. Даденият по-нататъшен ход на процедурата изцяло отговаря на изискванията на посочените нормативни актове.

Единствен кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ е гл. ас. д-р Нурие Мехмедова Муратова, щатен преподавател в Катедра „История“ на Югозападния университет.

Кандидатката участва в конкурса с една самостоятелна монография и деветнадесет студии и статии (някои от които в съавторство). От тях 8 са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, а останалите 11 са в нереперирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове и сборници. Седем от всички публикации са в съавторство, най-често с Кристина Попова. Пет от текстовете са на английски език. За участие в конкурса са включени само онези публикации, които са издадени след придобиването от Муратова на образователната и научна степен „доктор“ през

2008 г. Освен това кандидатката е представила на вниманието на научното жури списък със забелязани 13 цитирания и отзиви за нейни текстове, както и сведения за участието си в два международни научни проекта. Отбелязвам всичко това, тъй като то без съмнение има отношение към изграждането и утвърждаването на гл. ас. д-р Нурие Муратова като една от утвърдените български специалисти в областта на архивистиката и документалистиката, с особена чувствителност към женската проблематика в изследванията си. Кандидатката покрива както минималните, така и допълнителните изисквани точки по групи показатели за заемане на съответната академична длъжност.

Централно място сред академичната продукция на кандидатката заема последната ѝ книга, озаглавена: „Жени отвъд архива. Невидимите истории на жените в България“, издание на Университетско издателство „Неофит Рилски“ – Благоевград, 2021. Тя е и единствената монография, която кандидатката е предложила за рецензиране, поради което ще се спра върху нея малко по-подробно. В известен смисъл тя представлява обобщение и продължение на по-ранните научни занимания на авторката.

Общият обем на труда е 274 страници, от които 224 страници основен текст и библиография и 50 страници приложения, представляващи пълен списък на личните и семейни фондове на жени в българските държавни архиви. В структурно отношение той се състои от въведение, четири глави, както и от заключение и библиография. Първата глава от труда е изцяло теоретична. Тя въвежда читателя както в архивната теория, така и във възможните методологически подстъпи към темите за жените и малцинствата, за паметта и забравата, за социалните и национални неравенства. Големият въпрос тук е как се съотнасят тези подходи към архивната работа и към превръщането на женската проблематика във видима в методическия инструментариум на архивно-информационния сектор, а и в съвременната българска

историография. Изразявайки все пак резерви към съотносимостта на постколониалните теории към изследвания проблем, смятам, че Муратова успешно се е справила с това предизвикателство. Авторката е успяла да улови както променящият се с времето профил на комплектуваните в архивите документи, така и сложната корелация между архиви и идентичности. Втората част от изследването има предимно констативен характер и представя различни видове женски архиви в Европа и Съединените щати, интерпретирани в контекста на цялостната еволюция на феминисткото движение по света. Нейно естествено продължение е третата глава, посветена на мястото на жените в българските държавни архиви. Проблемът отново е поставен в контекста на историческото развитие на т. нар. женски въпрос в България. Струва ми се обаче, че фокусирана преди всичко върху проблемите на пола, авторката в значителна степен надценява и преувеличава казуса с „потиснатата женска идентичност” в архивите, а и в обществото като цяло. Впрочем, без да подценявам реалните проблеми които стоят зад възхода на феминистката проблематика в миналото, смятам този подход за изживял времето си в наши дни. Въобще делението на архивните фондове от личен произход на „мъжки” и „женски” ми се струва непродуктивно (с. 93 - 94). Примерите, които се дават за „скриването” на „женски” фондове като тези на Е. Марс и Б. Винарова зад семейни такива на Елмазови и Радеви, не са особено удачни. Само като илюстрация ще посоча, че цялото търсене на документите на Е. Марс до този момент е заради кореспонденцията с И. Вазов. Означава ли това, че това наименование на фонда е скрило и литературния колос?

На с. 150 – 151, където се коментира петгодишната План-програмата на тогавашното Главно управление на архивите към Министерския съвет „за издирване и популяризиране на архивни документи по възродителния процес” от 1985 г. се твърди, че „всички, противоречащи на тази линия документи са

унищожени”. Всъщност става дума за планирано гигантско покушение на режима срещу архивното наследство на нацията, предвиждащо унищожение или заличаване на имена вътре в документите и на всички свидетелства за съществуването на турци в България, което за щастие не се случва. Вероятно заслугата е и на тогавашния ръководител на архивната институция Д. Дойнов, но факт е, че тази част от плана не влиза в действие.

Последната част от монографията е посветена на различни конкретни случаи на „скрити женски архиви” на известни жени – земеделки, на две учени - туркини и на една писателка. Примерите са удачни от гледна точка на основната изследователска цел – отиването отвъд стандартното понятие за архив и изследването на невидимите истории на жените през комунистическия период. Самият случай с архива „в чекмедже” на писателката Златка Чолакова представлява любопитно архивно откритие на авторката и на К. Попова. Част от тези случаи са разгледани и в други публикации на Муратова.

Всичко, казано по-горе, ми дава основание да заключа, че пред научното жури е поставена една кандидатура, притежаваща всички необходими качества за заемането на академичната длъжност „доцент“. Това, на свой ред, ме кара с убеденост да гласувам положително при избора от научното жури на гл. ас. д-р Нурие Муратова за тази длъжност.

София, 7 септември 2021 г.

ЧЛЕН НА НАУЧНОТО ЖУРИ:

/доц. д-р Михаил Груев/

POSITION

of Assoc. Prof. Mihail Gruev, Ph. D., member of the Scientific Jury for election of associate professor under 2.2. - History and Archeology (Documentary, Archival Studies, Paleography (incl. Historiography and Source Studies (Women's Archives))) at the Southwestern University "Neofit Rilski" – Blagoevgrad

The competition for associate professor of Documentary, Archival Studies and Paleography is regularly announced in the State Gazette, issue no. 37 of 7.05.2021. Based on the documents submitted to the members of the scientific jury, there are all grounds to conclude that the procedure for announcing and conducting the competition was carried out in accordance with the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its application, as well as the Regulations of the Southwestern University "Neofit Rilski". The given further course of the procedure fully meets the requirements of the indicated normative acts.

The only candidate in the competition for the academic position of "Associate Professor" is Chief Assistant Professor Nurie Mehmedova Muratova, Ph. D., full-time lecturer in the Department of History at Southwestern University.

The candidate participated in the competition with an independent monograph and nineteen studies and articles (some of which co-authored). Of these, 8 are published in scientific journals, referenced and indexed in world-famous databases of scientific information, and the remaining 11 are in unreferenced journals with scientific review or in edited collective volumes and collections. Seven of all publications are co-authored, most often with Kristina Popova. Five of the texts are in English. Only those publications that were issued after Muratova's acquisition of the educational and scientific degree "Doctor" in 2008 are included for participation in the competition. In addition, the candidate presented to the scientific jury a list of 13 citations and reviews of her texts, as well as information about her participation in two international research projects. I note all this, because it undoubtedly has to do with the construction and approval of Ch. Assistant Professor Nurie Muratova, Ph.

D., as one of the established Bulgarian specialists in the field of archiving and documentary, with special sensitivity to women's issues in her research. The candidate covers both the minimum and the additional required points by groups of indicators for holding the respective academic position.

Central to the candidate's academic production is her latest book, entitled “Women Beyond the Archive. The Invisible Stories of Women in Bulgaria”, published by Neofit Rilski University Publishing House - Blagoevgrad, 2021. It is also the only monograph that the candidate has proposed for review, so I will dwell on it in more detail. In a sense, it is a summary and continuation of the author's earlier scientific pursuits.

The total volume of the work is 274 pages, of which 224 pages of main text and bibliography and 50 pages of appendices, representing a complete list of personal and family funds of women in the Bulgarian state archives. Structurally, it consists of an introduction, four chapters, as well as a conclusion and a bibliography. The first chapter of the paper is entirely theoretical. It introduces the reader both to archival theory and to possible methodological approaches to the topics of women and minorities, memory and oblivion, and social and national inequalities. The big question here is how these approaches to archival work and to the transformation of women's issues into visible in the methodological tools of the archival information sector, as well as in contemporary Bulgarian historiography. However, expressing reservations about the relevance of postcolonial theories to the researched problem, I believe that Muratova has successfully coped with this challenge. The author has managed to capture both the changing over time profile of the documents completed in the archives and the complex correlation between archives and identities. The second part of the study is mostly ascertaining and presents different types of women's archives in Europe and the United States, interpreted in the context of the overall evolution of the feminist movement around the world. Its natural continuation is the third chapter, dedicated to the place of women in the Bulgarian state archives. The problem is again posed in the context of the historical development of the so-called women's issue in Bulgaria. However, it seems to me that focused primarily on gender issues, the author significantly overestimates and exaggerates the case of "suppressed female identity" in the archives and in society as a whole. By the way, without underestimating the real problems behind the rise of feminist issues in the past, I consider this approach to be outdated today. In general, the division of archival funds of personal origin into "male" and "female" seems to me unproductive (pp. 93 - 94).

The examples given for the "hiding" of "women's" funds such as those of E. Mars and B. Vinarova behind family ones of Elmazov and Radevi are not very good. Just as an illustration I will point out that the whole search for the documents of E. Mars so far is because of the correspondence with I. Vazov. Does this mean that this name of the fund has hidden the literary colossus?

On pp. 150 - 151, where the five-year Plan-Program of the then General Directorate of Archives at the Council of Ministers "for search and promotion of archival documents on the revival process" from 1985 is commented, it is stated that "all who contradict this line documents have been destroyed. " In fact, it is a planned giant assassination attempt of the regime against the archival heritage of the nation, providing for the destruction or deletion of names inside the documents and all evidence of the existence of Turks in Bulgaria, which fortunately does not happen. Probably the credit goes to the then head of the archival institution D. Doinov, but the fact is that this part of the plan does not come into force.

The last part of the monograph is devoted to various specific cases of "hidden women's archives" of famous women – members of the Agrarian Union, two scientists - Turks and a writer. The examples are apt from the point of view of the main research goal - to go beyond the standard concept of archives and to study the invisible stories of women during the communist period. The case with the archive "in a drawer" of the writer Zlatka Cholakova is a curious archival discovery of the author and K. Popova. Some of these cases are discussed in other publications of Muratova.

All the above gives me reason to conclude that the scientific jury has been nominated with all the necessary qualities to hold the academic position of "Associate Professor". This, in turn, makes me confidently vote positively in the selection by the scientific jury of Ch. Assistant Professor Dr. Nurie Muratova for this position.

Sofia, 7th os September 2021

Member of the Scientific Jury:

/Assoc. Prof. Mihail Gruev, Ph. D./

